

Alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvio vuodelle 2025

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa: Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampere, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Toimialueella on noin 467 000 asukasta.

Tampereen kaupunki toimii jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana. Jätehuollon yksikkö Tampereen kaupungilla vastaa alueelliselle jätehuoltolautakunnalle osoitettujen tehtävien valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuollon järjestämisen yleisistä periaatteista kuten esimerkiksi jätetaksasta, jätteenkuljetusjärjestelmästä ja jätehuoltomääräyksistä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja jätmaksun määrittämiseksi taksasta poiketen sekä käsittelee jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoitusasioita. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

1. Toimintaympäristön muutokset

Jätelainsäädäntöön ollaan tämänhetkisten tietojen perusteella tekemässä useampia muutoksia vuosien 2024–2026 aikana. Muutokset pohjautuvat hallitusohjelman kirjauksiin sekä EU-sääntelyn toimeenpanoon. Ensimmäisen vaiheen muutokset ovat olleet lausunnoilla keväällä 2024. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kunnan jätehuollon järjestämisvastuuta oltaisiin rajaamassa pääosin kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Ensimmäisen vaiheen muutokset koskevat sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavia asumisyksiköitä ja laitosasumista. Tällä hetkellä näiden toimintojen jätehuollon järjestämisvastuu kuuluu kunnalle. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan jatkossa jätteen haltija vastaisi näissä toiminnoissa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta, eivätkä nämä enää kuuluisi kunnan vastuulle. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan loppuvuodesta 2024 tai viimeistään vuoden 2025 alusta.

Jätelain uudistuksen toisessa vaiheessa, vuoden 2025 aikana, on tarkoitus jatkaa kunnan jätehuollon järjestämisvastuun rajaamista pelkästään kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Tässä yhteydessä on tarkoitus tarkastella kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuollon järjestämisvastuuta kos-

keviä kirjauksia. Samassa yhteydessä on myös tarkoitus mm. tarkentaa kunnan toissijaisen vastuun menettelyjä koskevaa sääntelyä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2025 aikana, joten lakimuutosten tarkemmista sisällöistä ei tällä hetkellä ole vielä tietoa.

Jätelain muutokset jatkuvat edelleen vuonna 2026. Tuolloin jätelakia on tarkoitus muuttaa aiempaa vahvemmin kohti kiertotalouslakia. Lisäksi EU:n jätelainsäädännön sitovien kierrätystavoitteiden saavuttaminen edellyttää Suomessa lisätoimia jätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisäämiseksi. Nämä lisätoimet on tarkoitus tuoda tässä yhteydessä lainsäädäntöön. Hallituksen esitys on suunniteltu annettavan vuoden 2026 aikana.

Alueellisella tasolla vuoden 2025 aikana jatkuu uusien, aiempaa laajempien kiinteistöittäisten jätteenkuljetusalueiden toimeenpano. Kuljetusalueet laajenevat vuoden 2025 aikana Tampereella, Pirkkalassa ja Lempäälässä. Muutos koskee noin 1 400 asiakasta.

Vuonna 2019 hyväksytty kuntien yhteinen jätestrategia on laadittu vuoteen 2025 saakka. Jätestrategia ohjaa mm. jätehuoltoviranomaisen toimintaa. 2025 on viimeinen jätestrategian voimassaolon vuosi, joten toimintavuoden aikana on käynnistettävä uuden jätestrategian laadinta.

2. Vuoden 2025 toiminnalliset tavoitteet

2.1 Toiminnan mittarit

Jätehuoltolautakunnan toiminnan mittarit vuodelle 2025 on esitetty alla olevassa taulukossa. Mittarit ja niiden tavoitetaso ovat pääosin samoja kuin aikaisempina vuosina. Seurantakirjeiden määrälle asetettua tavoitetta on kuitenkin lisätty toimintaympäristön muutosten takia. Vastaavasti käsiteltyjen ilmoitusten määrällistä tavoitetta on pienennetty, koska kompostointi-ilmoituksia ei enää odoteta tulevan vireille niin suuria määriä kuin vuosina 2022–2024. Mittareihin on myös lisätty uusi tavoite koskien tehtyjen tarkastusten määrää.

	TP 2022	TP 2023	TAE 2024	TAE 2025
Toiminta on sujuvaa ja laadukasta:				
<i>Hakemusten käsittelyajan keskiarvo, pvä</i>	12	16	14	14
<i>Poikkeamispäätösten pysyvyys ylemmissä oikeusasteissa, %</i>	100	99,9	100	100
<i>Annettujen poikkeamispäätösten määrä, kpl</i>	986	1 329	900	900
<i>Käsiteltyjen ilmoitusten määrä, kpl</i>	207	17 459	7 000	2 000
Jätehuollon keskeisten toimijoiden kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä:				
<i>Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl</i>	17	17	17	17
Kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä:				
<i>Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamista koskevien seurantakirjeiden määrä, kpl</i>	554	531	800	1 000
<i>Tehtyjen tarkastusten määrä, kpl * (uusi tavoite vuodelle 2025)</i>				200

2.2 Muut toiminnalliset tavoitteet

Vuoden 2025 toiminnassa painotetaan kolmea painopistettä:

Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta

Vuoden 2024 aikana kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin on tehty muutoksia, jotka mahdollistavat aiempaa tehokkaamman jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurannan. Seurantatyö on muutosten myötä siirtymässä aiempaa vahvemmin pelkästään jätehuoltoviranomaisen hoidettavaksi, mikä lisää jätehuoltoviranomaisen työtaakkaa. Sekajätehuoltoon liittymisen ohella jätehuoltoviranomaisessa on seurattava erityisesti kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteiden noudattamista. Siirtymäajat kierrätettävien jätteiden erilliskeräyksen järjestämiseen asuinkiinteistöillä ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä ovat umpeutuneet vuosien 2021–2023 aikana.

Vuoden 2025 aikana on tarkoitus jatkaa uuden seurantaprosessin toimeenpanoa. Pääpaino seurannassa tulee olemaan Tampereen kaupunkiseudun keskustaajamaa koskevan, jokaiselle kiinteistölle asetetun biojätteen erilliskeräysvelvoitteen noudattamisen seurannassa. Toimintavuoden aikana on tarkoitus saada biokeräykseen liittymättömät kiinteistöt kuulumaan biojätteen lajittelun piiriin jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Seuranta on tehtävä myös muissa jätehuoltomääräysten noudattamista koskevissa asioissa, kuten biojätteen kompostoinnin asianmukaisuuden varmistamisessa. Kokemukset muilta alueilta Suomesta ovat osoittaneet epäkohtia kotitalouksien biojätteen kompostoinnissa, minkä vuoksi toimialueella on tarkoitus aloittaa siihen liittyvät tarkastukset vuoden 2025 aikana. Tarkastukset on tarkoitus käynnistää siten, että niitä kohdennetaan erityisesti Tampereen keskustaajaman alueen vakituksille asuinkiinteistöille, jotka ovat ilmoittaneet esimerkiksi omatekoisesta tai tilavuudeltaan hyvin pienestä kompostorista. Tarkastuksia voidaan kohdentaa myös taloyhtiöiden kompostoreihin sekä alueille, joista on tullut ilmoituksia haittaeläinongelmista. Tarkastuksilla pyritään varmistamaan, että kompostointi tehdään asianmukaisesti aiheuttamatta esimerkiksi haittaeläinongelmia. Tarkastukset ovat myös kuntalaisten tasavertaisen kohtelun vuoksi perusteltuja, jotta puutteellisella kompostoinnilla ei kierretä biojätteen erilliskeräysvelvoitetta Tampereen keskustaajaman alueella. Ensimmäisenä vuotena on tarkoitus kerätä kokemuksia tarkastustoiminnasta ja siitä, mihin mahdolliset tarkastukset ovat perusteltua jatkossa kohdentaa.

Uuden jätestrategian laadinnan käynnistäminen ja jätehuollon palvelutason toimeenpano

Kuntien yhteinen jätestrategia vuoteen 2025 on hyväksytty jätehuoltolautakunnassa syksyllä 2019. Jätestrategiassa on määritelty kunnallisten jätehuoltopalvelujen tavoitetila vuoteen 2025, asetettu strategiset periaatteet kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon kehittämiseksi ja määritetty toimenpiteitä, joiden avulla strategiassa asetettu tavoitetila saavutetaan. Toimintavuoden aikana on käynnistettävä uuden jätestrategian laadinta, koska voimassa oleva jätestrategia määrittää jätehuollon kehittämisen strategiset suuntaviivat vain vuoteen 2025 saakka. Uuden jätestrategian laadinta tehdään yhteistyössä kuntien ja jätelyhtiön kanssa.

Toimialueelle laaditaan parhaillaan ensimmäistä kertaa jätehuollon palvelutasoa. Myös tämä työ tehdään yhteistyössä kuntien ja Pirkanmaan Jätehuollon kanssa. Jätehuollon palvelutason määrittämisessä on kysymys siitä, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan, miten turvataan riittävä palvelutaso ja keräyspaikkojen kohtuullinen saavutettavuus sekä varmistetaan jätemaksujen kohtuullisuus lainsäädännön asettamat velvoitteet ja tavoitteet huomioon ottaen. Palvelutason toimeenpano on tarkoitus käynnistää vuoden 2025 aikana.

Jätetaksan kehittäminen

Jätehuollon palvelutason määrittelytyö vaatii myös jätetaksojen uudelleenarviointia, joten vuoden 2025 aikana on tarkoitus käynnistää laajempi jätetaksan kehitystyö. Työn aikana on tarkoitus tarkastella jätetaksan rakennetta ja hinnoittelua, jotta ne vastaavat aiempaa paremmin palvelutason sekä alueellisen yhteistyön asettamiin vaatimuksiin, huomioi sekajätteen vähentymisen vaikutukset perusmaksuun sekä ohjaa entistä vahvemmin etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon myös pakkausjätteiden lajittelussa. Erilaisten hinnoitteluvaihtoehtojen käyttöönotosta on tarkoitus päättää toimintavuoden lopulla vuoden 2026 jätetaksoista päätettäessä.

3. Palvelukokonaisuuden talous

Jätehuoltolautakunnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Alueellisen jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön henkilökunnan kustannukset rahoitetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä. Tampereen kaupunki laskuttaa jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä. Yhteistoimintasopimuksen mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Jätehuoltoviranomaisen vuoden 2025 talousarvioksi esitetään 604 000 €. Vuonna 2024 talousarvio on ollut 553 000 €. Talousarvion kustannusten nousu johtuu pääasiassa yleisten kustannusten noususta, mikä näkyy mm. palvelujen ostoissa, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa sekä vuokratilakustannuksissa. Lisäksi lautakunnan toiminnasta on arvioitu aiheutuvan vuoteen 2024 nähden aiempaa enemmän kuluja, koska jätehuoltolautakunnan kokoonpano muuttuu kuntavaalien myötä kesällä 2025 ja uuden lautakunnan kouluttamiseen on varattava lisärahoitusta. Myös henkilöstökuluissa on tapahtumassa korotuksia vuodesta 2024. Nämä johtuvat kunnallisen palkkaratkaisun 1.6.2024 maksuun tulevista yleiskorotuksista sekä paikallisesti neuvoteltavasta järjestelyerästä. Yksikön henkilötöyövuosissa tapahtuva muutos johtuu kahden kesätyöntekijän suunnitellusta palkkauksesta vuodelle 2025.

Talousarvioesitykseen liittyy vielä joitain epävarmuuksia sisäisen laskutuksen osalta, minkä vuoksi talousarvioesitystä varaudutaan päivittämään ennen talousarvion hyväksymistä jätehuoltolautakunnassa syyskuussa.

Alueellinen jätehuoltolautakunta

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TAE 2025
Toimintatulot			
Muut toimintatulot	477	553	604
Toimintatulot yhteensä	477	553	604
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-357	-406	-437
Palkat ja palkkiot	-294	-335	-350
Henkilösivumenot	-63	-71	-87
Eläkemenot	-52	-58	-73
Muut henkilösivumenot	-11	-13	-14
Palvelujen ostot	-69	-93	-97
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-4
Vuokramenot	-19	-23	-34
Muut toimintamenot (kp 113132_26299 jätehuoltolk)	-26	-28	-32
Toimintamenot yhteensä	-473	-553	-604
Toimintakate	4	0	0
Tilikauden tulos	4	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4	0	0

Henkilöstömenot ja
palkalliset henkilö-
työvuodet (htv)

	TP 2023		TA 2024		TA 2025	
	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv
Jätehuolto	-391	7	-406	6,33	-437	6,67